

ĐỀ ÔN 10:

TỔNG KẾT NHÓM NGUYÊN TỐ (C, H, O)

- Các loại chức
  - Công thức tổng quát
  - Giáo khoa cơ bản rượu

CÁC BÀI TẬP TRẮC NGHIỆM ÔN THI ĐẠI HỌC - 2007

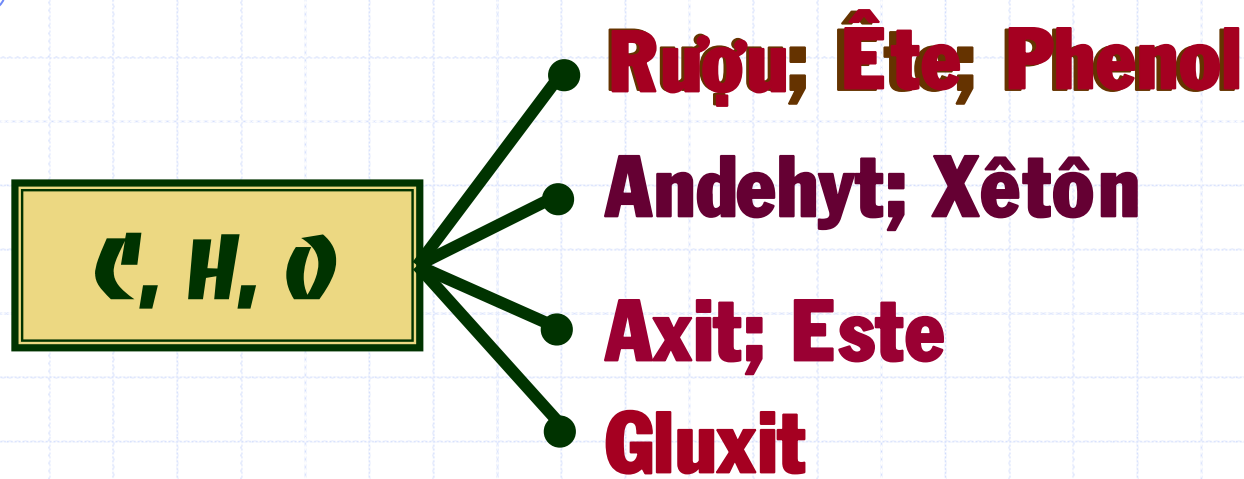

NGUYỄN TẤN TRUNG
(TTLT CLC VĨNH VIỄN)

PHẦN 1:

NHÓM C, H, O - Các loại chức
- Công thức tổng quát

□ CÁC LOẠI CHỨC:

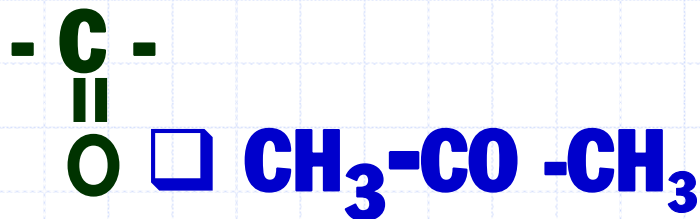
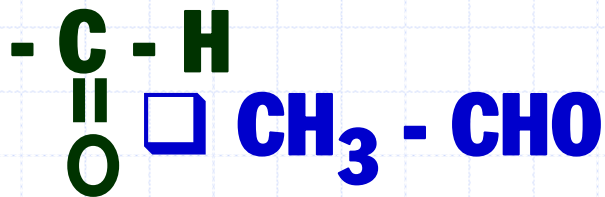
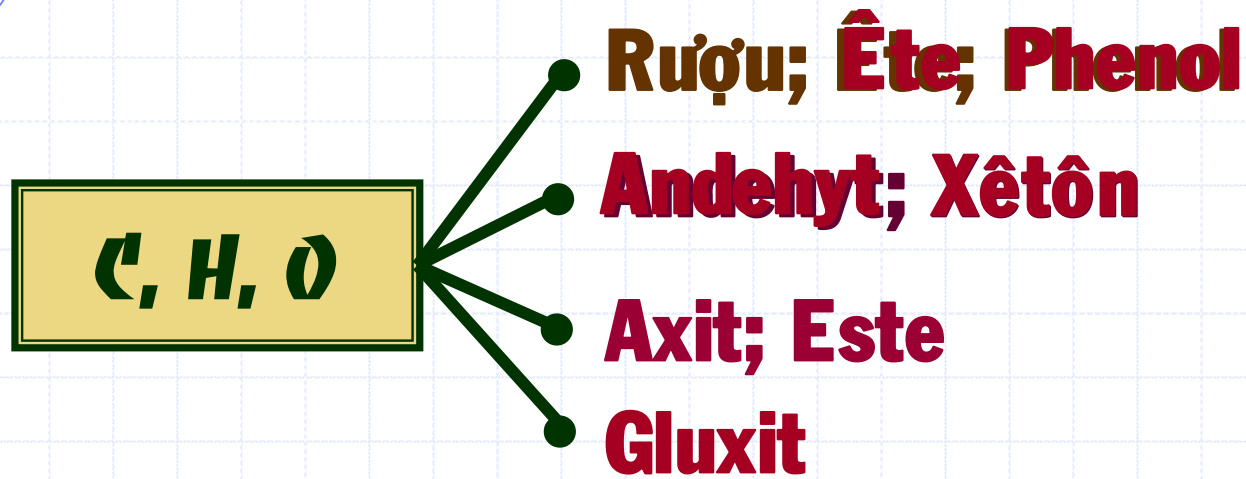
: (-OH) □ **CH₃-OH**

: (-O-) □ **CH₃-O-CH₃**

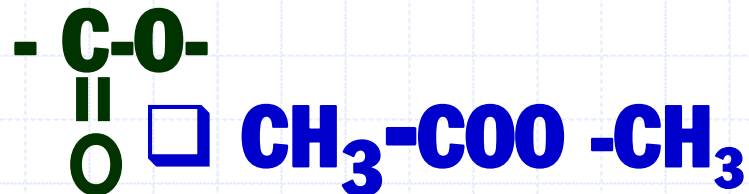
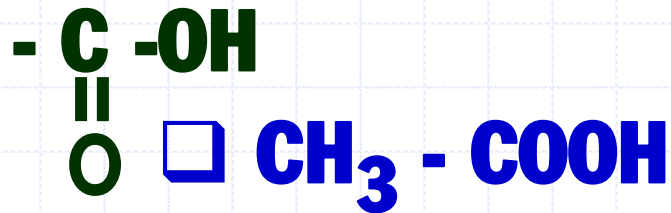
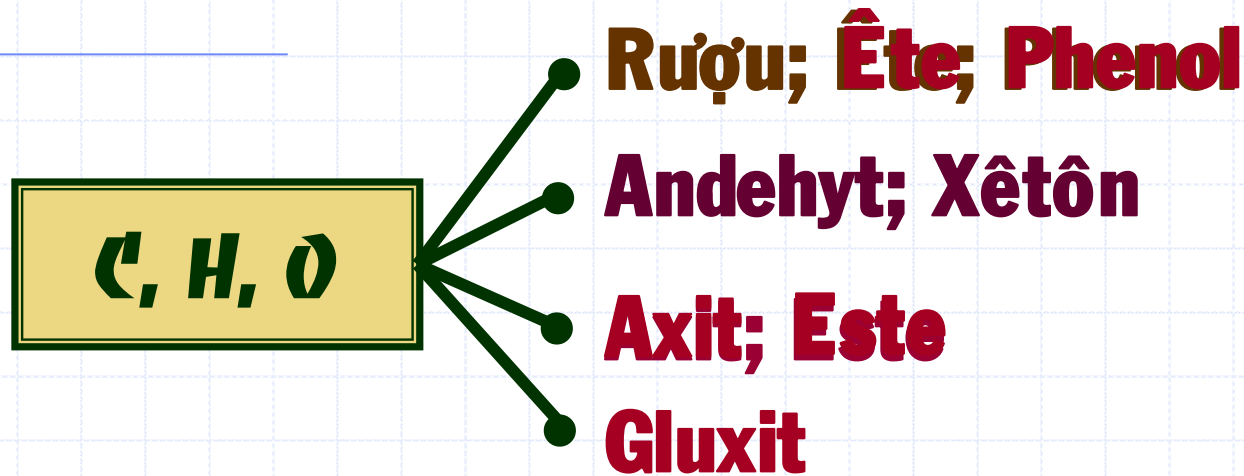
: Nhân benzen, nhóm (-OH)

□ **C₆H₅-OH**

☐ CÁC LOẠI CHỨC:

□ CÁC LOẠI CHỨC:

❑ CÁC LOẠI CHỨC:

C, H, O

Rượu; Ête; Phenol

Andehyt; Xêton

Axit; Este

Gluxit

$C_n(H_2O)_m$

Monosacarit

(Gucuzơ, Fructozơ)

Disaccarit

(Saccarôzơ, Mantozơ)

Polisaccarit

(Tinh bột, Xenlulozơ)

❑ Ví dụ 1:

**Một số hợp chất hữu cơ chứa C, H, O
có $M = 74$ đvC**

- 1. CTPT của các hợp chất hữu cơ trên**
- 2. Các CTCT có thể có:**

PHƯƠNG PHÁP TÌM CTPT KHI BIẾT KLPT

- **Bước 1: Đặt CTTQ**
- **Bước 2: Lập phương trình đại số (*)**
- **Bước 3: Giải phương trình (*)**
- ❖ **Gợi ý: -Nếu phương trình (*) có 3 ẩn dạng:**

$$ax + by + cz = d.$$

B1: Cho $cz < d$

⇒ Miền giá trị của z .

B2: Xét từng z để

⇒ $x, y \Rightarrow$ **CTPT**

□ GIẢI Ý 1:

- Đặt CTTQ (A): $C_xH_yO_z$

- Theo đề có: $M_A = 74 \text{ đ.v.}$

$$\Leftrightarrow 12x + y + 16z = 74 \quad (*)$$

$$\Rightarrow 16z < 74$$

$$\Rightarrow z < 4,625$$

$$\Rightarrow z = 1; 2; 3; 4.$$

❖ Với $z = 1$:

$$(*) \Leftrightarrow 12x + y = 58$$

❑ GIẢI Ý 1:

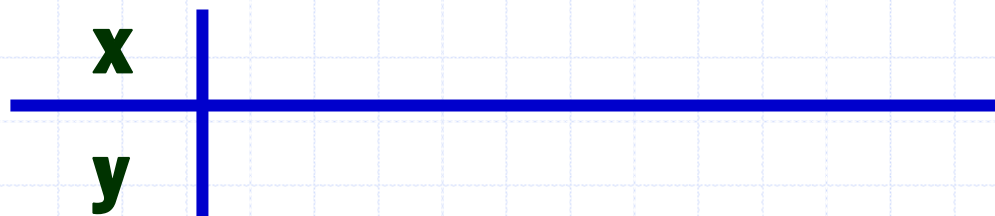
- (A): $C_xH_yO_z$ Có $12x + y + 16z = 74$ (*)

❑ $z = 1; 2; 3; 4.$

❖ Với $z = 1$:

$$(*) \Leftrightarrow 12x + y = 58$$

$$\Rightarrow y = 58 - 12x$$

Điều kiện:

□ Điều kiện hoá trị:

Với: $C_xH_yO_zN_tX_u$; $X: Cl; Br$

ĐK: {

- $0 < y \leq 2.x + 2 + t - u$
- $y + t + u = \text{số chẵn.}$

Với: $C_xH_yO_z$

ĐK: {

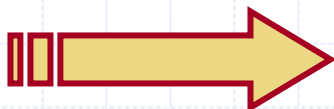
- $0 < y \leq 2.x + 2$
- $y = \text{số chẵn.}$

□ GIẢI Ý 1:

- (A): $C_xH_yO_z$ Có $12x + y + 16z = 74$ (*)

□ $z = 1; 2; 3; 4.$

❖ Với $z = 1$:

(*) $\Leftrightarrow 12x + y = 58$

$\Rightarrow y = 58 - 12x$

x	1	2	3	4	5
y	46	34	22	10	ÂM

ĐK: $\left\{ \begin{array}{l} \blacksquare 0 < y \leq 2.x + 2 \\ \blacksquare y = \text{số chẵn.} \end{array} \right.$

□ GIẢI Ý 1:

- (A): $C_xH_yO_z$ Có $12x + y + 16z = 74$ (*)

□ $z = 1; 2; 3; 4.$

❖ Với $z = 2$: →

$$(*) \Leftrightarrow 12x + y = 42$$

$$\Rightarrow y = 42 - 12x$$

$$0 < y \leq 2x + 2$$

$$\Rightarrow 0 < 42 - 12x \leq 2x + 2$$

$$\Rightarrow 2,8 \leq x < 3,5$$

$$\Rightarrow x=3 \Rightarrow y=6$$

ĐK:

$$\begin{cases} \blacksquare 0 < y \leq 2x + 2 \end{cases}$$

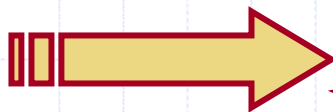
$$\begin{cases} \blacksquare y = \text{số chẵn.} \end{cases}$$

GIẢI Ý 1:

- (A): $C_xH_yO_z$ Có $12x + y + 16z = 74$ (*)

$z = 1; 2; 3; 4.$

❖ Với $z = 3$:

(*) $\Leftrightarrow 12x + y = 26$

$26 = 12 \cdot 2 + 2$

$\begin{cases} x = ? \\ y = ? \end{cases}$

R	P
dư K	Q

$\Rightarrow R = P \cdot Q + K$

□ TỔM LẠI:

$$M_{(C,H,O)} = 74$$

(Rượu, Ête)

(Axit, Este, . . .)

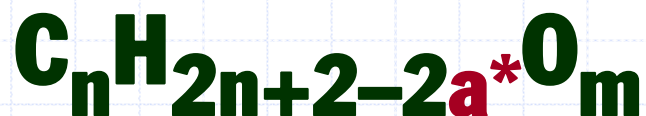

(Axit - Andehyt)

CÔNG THỨC TỔNG QUÁT (CTTQ)

□ CTPTTQ:

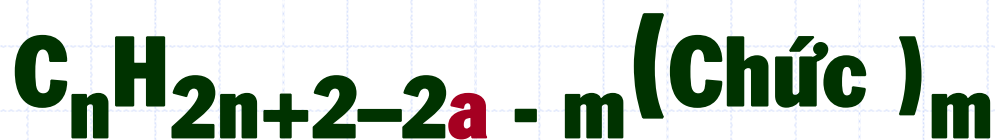
$a^* = ?$

$m = ?$

CTTQ
của **đề**

▪ a^* : $\sum I_k \pi$ trong phân tử.

□ CTCTTQ:

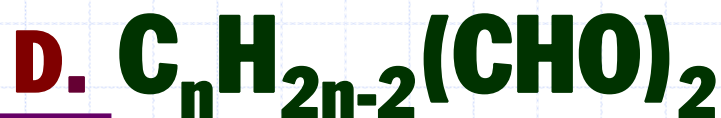
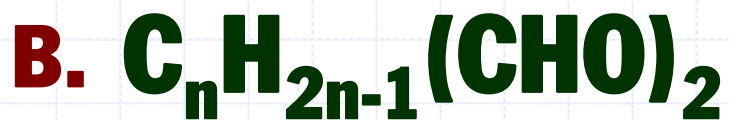
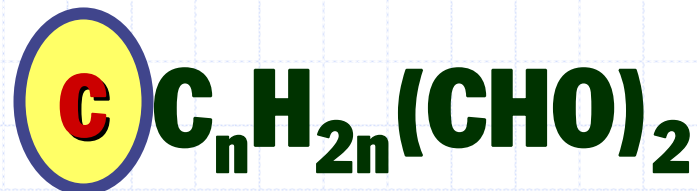
$a = ?$

$m = ?$

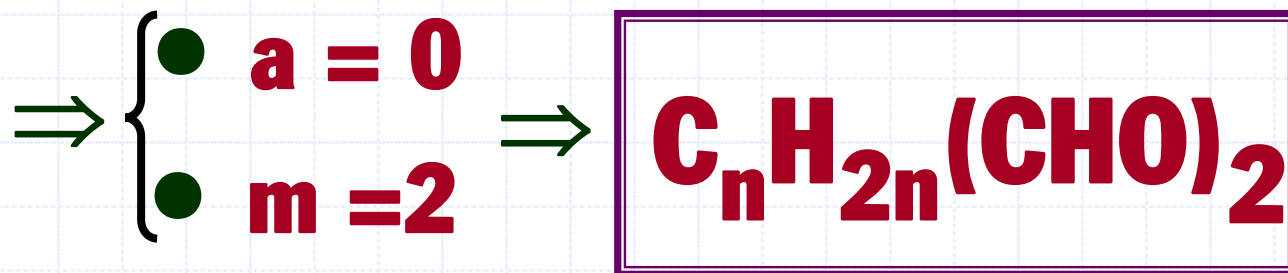
CTTQ
của
đề

▪ a : $\sum I_k \pi$ trong
gốc hydrocacbon

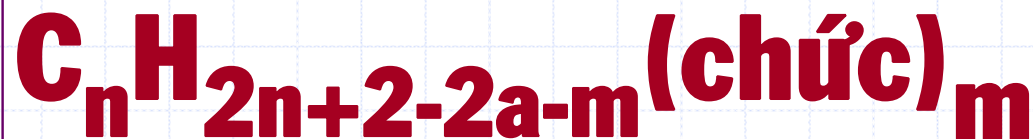
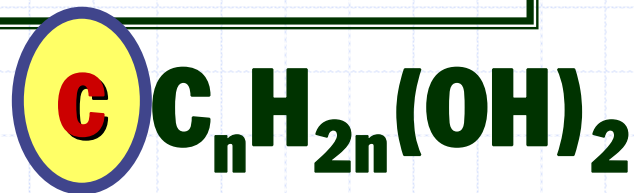
❑ VÍ DỤ 2: Công thức tổng quát của Andehit no, 2 chức là:

Andehit no, 2 chức

❑ VÍ DỤ 3: Công thức tổng quát của rượu no, 2 chức là:

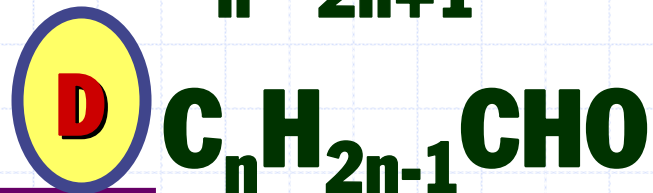
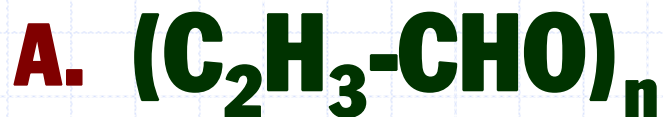

Rượu no, 2 chức

$$\Rightarrow \begin{cases} \bullet a = 0 \\ \bullet m = 2 \end{cases} \Rightarrow$$

□ VÍ DỤ 4: Đồng đẳng của andehyt
 $\text{CH}_2=\text{CH}-\text{CHO}$ là:

Adehyt đề cho là chưa no có
1lk $\text{C}=\text{C}$, 1 chức

$$\Rightarrow \begin{cases} \bullet a = 1 \\ \bullet m = 1 \end{cases} \Rightarrow$$

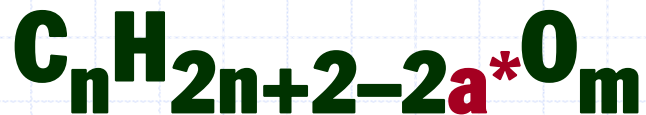
❖ Ví dụ 5:

Viết CTTQ của :

a. Rượu đơn chức, no.

b. Rượu no.

c. Rượu 3 chức, no.

$$a^* = ? = 0$$

$$m = ? = 1$$

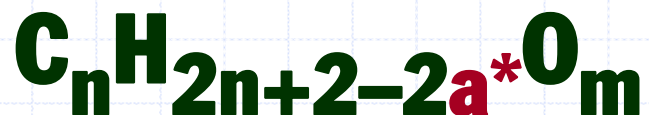
❖ Ví dụ 5:

Viết CTTQ của :

a. Rượu đơn chức, no: $C_nH_{2n+2}O$

b. Rượu no.

c. Rượu 3 chức, no.

$$a^* = ? = 0$$

$$m = ? = \text{không xác định}$$

❖ Ví dụ 6:

A là rượu đơn có một liên kết C=C có KLPT không quá 60 đvC. Tìm A

PP tìm CTPT
Dựa trên BTĐS

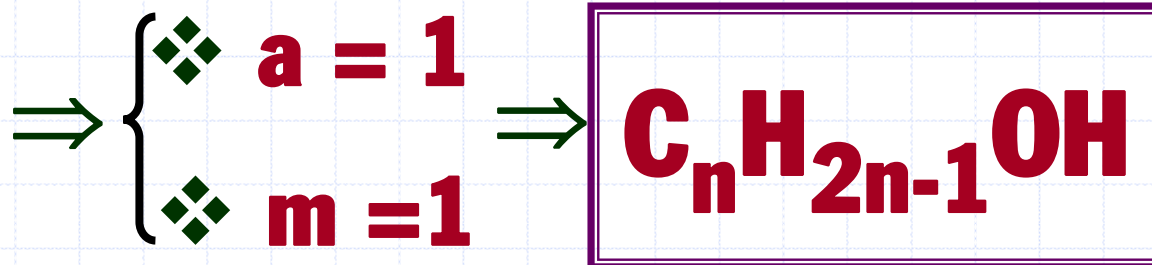
- ☐ **Đặt CTTQ**
- ☐ **Lập pt (từ M)**
- ☐ **Giải pt trên.**

❖ Ví dụ 6:

A là rượu đơn có một liên kết C=C có KLPT không quá 60 đvC. Tìm A

Đề: A là rượu chưa no có 1lk C=C, 1 chức

❖ Ví dụ 6:

A là rượu đơn có một liên kết C=C
có KLPT không quá 60 đvC. Tìm A

□ GIẢI:

$$\Leftrightarrow 14n + 16 \leq 60$$

$$\Leftrightarrow n \leq 3,14 \Rightarrow n \leq 3,14$$

ĐIỀU KIỆN TỒN TẠI RƯỢU

- ❑ Mỗi **C** chỉ gắn tối đa 1 nhóm(**-OH**)
- ❑ Nhóm (**-OH**) chỉ gắn trên **C** no

Số nhóm OH $\leq$ Số C no

(Mỗi liên hệ số C, số O)

❖ Ví dụ 6:

A là rượu đơn có một liên kết C=C có KLPT không quá 60 đvC. Tìm A

□ GIẢI:

$$\Leftrightarrow 14n + 16 \leq 60$$

$$\Leftrightarrow n \leq 3,14 \Rightarrow n \leq 3,14$$

$$\text{Mà: } n \geq 3$$

❖ Ví dụ 7:

A là rượu đơn có một liên kết C=C có KLPT không quá 60 đvC. Tìm A

PP tìm CTPT
Dựa trên BTĐS

- ☐ Đặt CTTQ
- ☐ Lập pt (từ M)
- ☐ Giải pt trên.

❖ Ví dụ 7:

A là rượu ~~đơn~~ có một liên kết C=C
có KLPT không quá 60 đvC. Tìm A

Đề: A là rượu chưa no có
1 lk C=C

$$\Rightarrow \begin{cases} \text{❖ } a = 1 \\ \text{❖ } m = m \end{cases} \Rightarrow$$

❖ Ví dụ 7:

A là rượu ~~đơn~~ có một liên kết C=C
có KLPT không quá 60 đvC. Tìm A

□ GIẢI:

$$\Leftrightarrow 14n + 16m \leq 60$$

$$\Leftrightarrow n \leq 3,14 \Rightarrow n \leq 3,14$$

❖ VÍ DỤ 8:

**A là rượu đơn chức, có 1 liên kết C=C, mạch hở và có %O = 27,58
Tìm CTPT của A.**

**PP tìm CTPT
Dựa trên BTĐS**

- ☐ Đặt CTTQ
- ☐ Lập pt (từ %)
- ☐ Giải pt trên.

ĐÁP ÁN:

PHẦN 2:

RƯỢU

- Định nghĩa
- Điều kiện tồn tại rượu
- SỰ HỔ BIẾN RƯỢU**

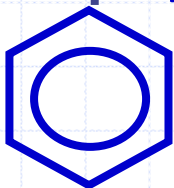
ĐỊNH NGHĨA (Rượu là gì?):

□ Rượu là hchc có chứa nhóm(-OH) gắn trên C_{no} của gốc hydrocacbon.

□ Ví dụ: CH_3-OH ; CH_3-CH_2-OH

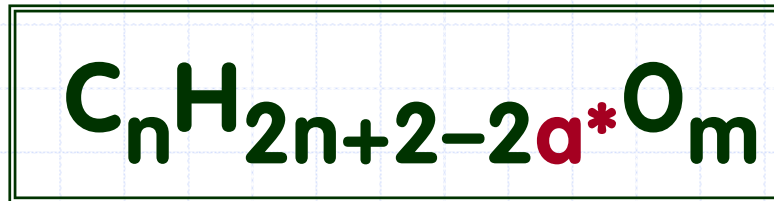
$CH_2=CH-CH_2-OH$

CH_2-OH

CÔNG THỨC TỔNG QUÁT (CTTQ)

□ CTPTTQ:

$a^* = ?$

$m = ?$

CTTQ
của đề

▪ a^* : $\sum I_k \pi$ trong phân tử.

□ CTCTTQ:

$a = ?$

$m = ?$

CTTQ
của đề

▪ a : $\sum I_k \pi$ trong
gốc hydrocacbon

ĐIỀU KIỆN TỒN TẠI RƯỢU

- ❑ Mỗi **C** chỉ gắn tối đa 1 nhóm(**-OH**)
- ❑ Nhóm (**-OH**) chỉ gắn trên **C** no

Số nhóm OH $\leq$ Số C no

(Mỗi liên hệ số C, số 0)

❖ **VÍ DỤ 8:**

**Đem oxi hoá hoàn toàn 1 mol rượu no (A)
Cần 2,5 mol oxi . Tìm CTPT-CTCT (A)?**

Các bài toán tìm CTPT hữu cơ

Tìm CTPT Dựa trên phản ứng cháy

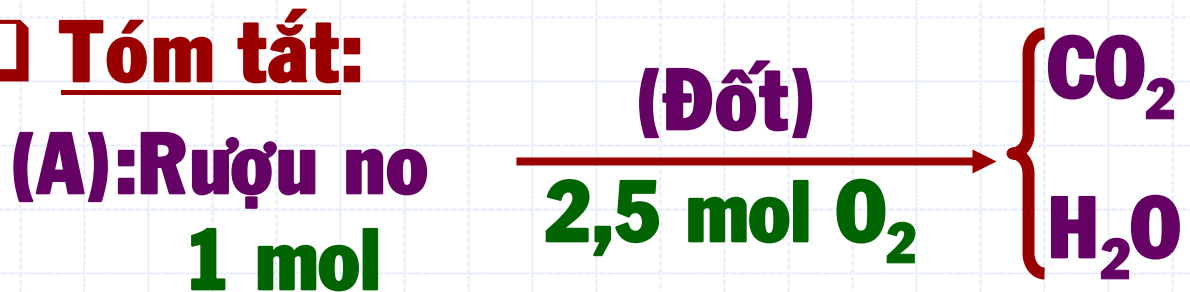
➤ Cách giải:

- ☐ **B1. Đặt CTTQ**
- ☐ **B2. Viết phản ứng cháy**
- ☐ **B3. Lập phương trình**
- ☐ **B4. Giải phương trình**

❖ VÍ DỤ 8:

Đem oxi hoá hoàn` toàn **1 mol** rượu no
(A) Cần **2,5 mol** oxi . Tìm CTPT-CTCT (A)?

❑ Tóm tắt:

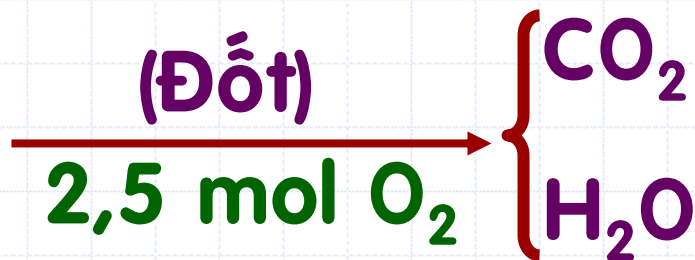
(A)?

PP 4 bước

- ✓ B1. Đặt CTTQ
- ✓ B2. Viết pứ cháy
- ✓ B3. Lập phương trình
- ✓ B4. Giải phương trình

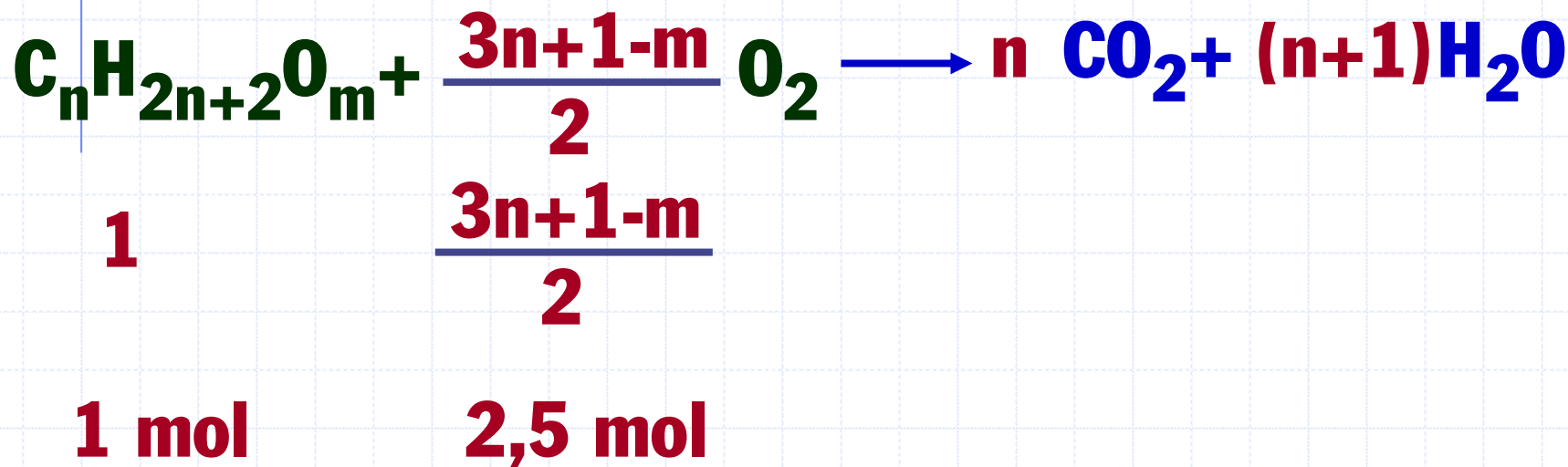
□ Tóm tắt :

(A): Rượu no
1 mol

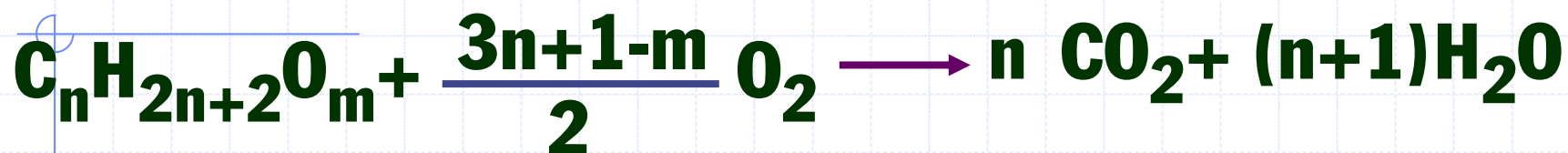

(A)?

Đặt CTTQ A: $\text{C}_n\text{H}_{2n+2}\text{O}_m$

Đặt CTTQ A: $C_nH_{2n+2}O_m$

$$\frac{1}{1} \quad \frac{3n+1-m}{2}$$

1 mol   2,5 mol

Theo trên ta có:

$$\frac{1}{1} = \frac{3n+1-m}{2}$$

$$\Rightarrow 3n+1-m = 5$$

Đặt CTTQ A: $C_nH_{2n+2}O_m$; $n \geq m$

Ta có: $3n+1-m = 5$

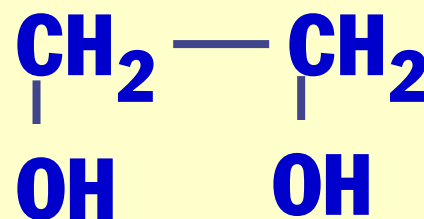
$$\Rightarrow n = \frac{4+m}{3} \geq m$$

$$\Rightarrow m \leq 2$$

m	1	2
n	5/3	2

Chọn: $m = 2 \Rightarrow n = 2$

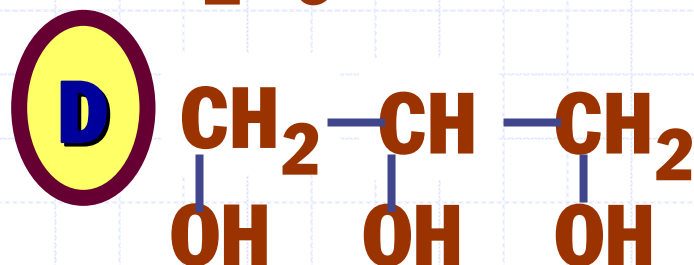
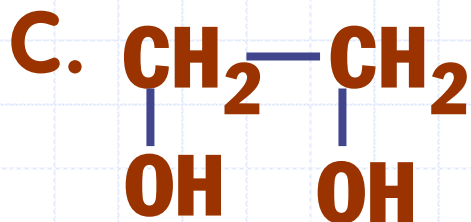
Vậy: A là $C_2H_6O_2$

Với: $n, m \in \mathbb{Z}^+$

❖ Ví dụ 9:

Đem oxi hoá hoàn toàn **1 mol** rượu no (A)
Cần **3,5 mol** oxi. Vậy (A) có thể là:

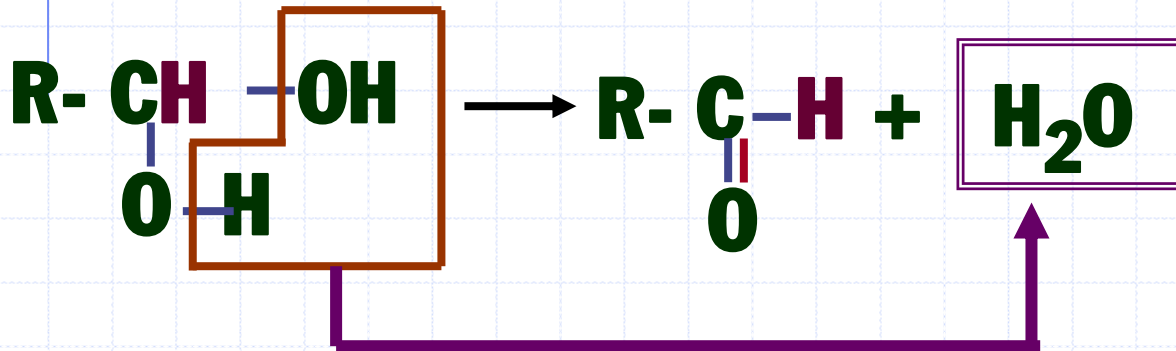
Đốt 1mol rượu no
Cần x,5 mol O_2
⇒ SốC = SốO = x

CÁC TRƯỜNG HỢP HỖ BIẾN THƯỜNG GẶP:

□ TH1: Nhiều nhóm (-OH) gắn trên 1 C no

Nguyên tắc: Tự tách nước biến thành sản phẩm mới

❖ Hai nhóm (-OH) gắn trên C no bậc 1:

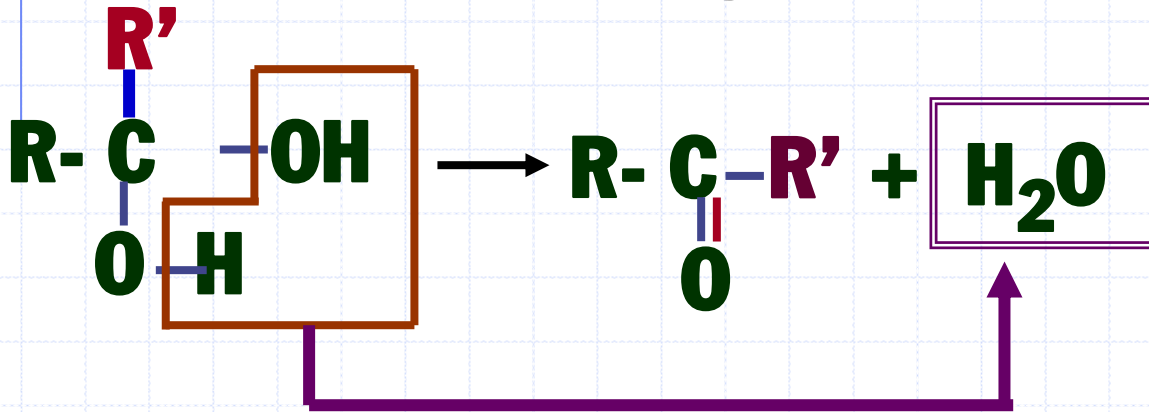

CÁC TRƯỜNG HỢP HỖ BIẾN THƯỜNG GẶP:

□ TH1: Nhiều nhóm (-OH) gắn trên 1 C no

Nguyên tắc: Tự tách nước biến thành sản phẩm mới

❖ Hai nhóm (-OH) gắn trên C no bậc 2:

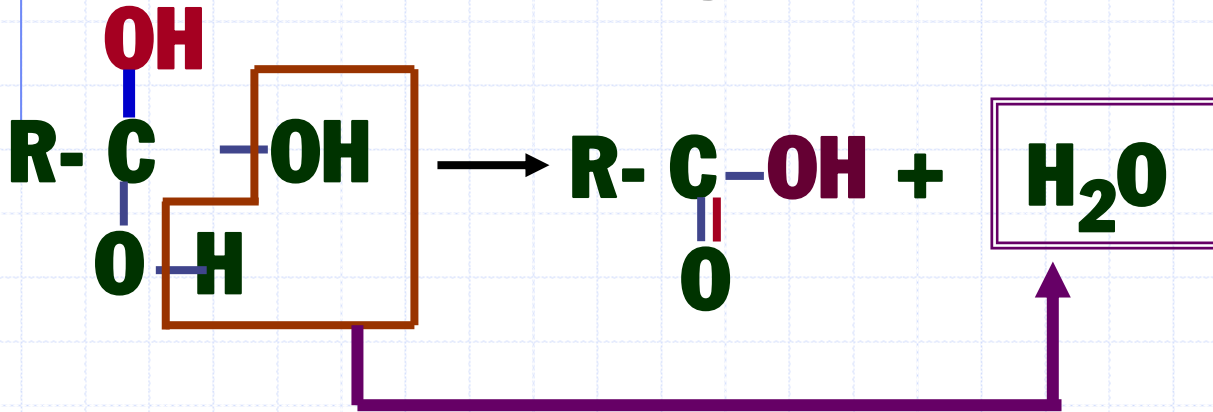

CÁC TRƯỜNG HỢP HỖ BIẾN THƯỜNG GẶP:

□ **TH1:** Nhiều nhóm (-OH) gắn trên 1 C no

Nguyên tắc: Tự tách nước biến thành sản phẩm mới

❖ Ba nhóm (-OH) gắn trên Cno bậc 1:

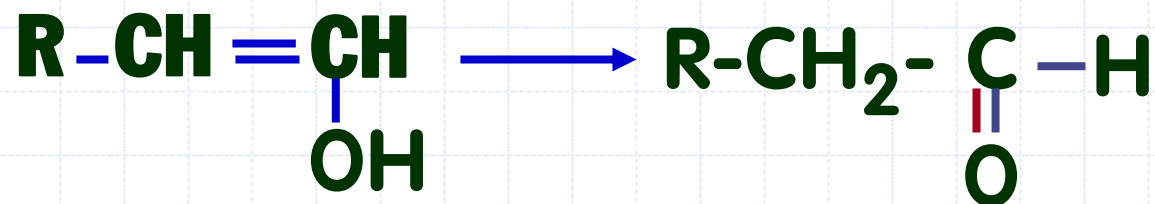
CÁC TRƯỜNG HỢP HỖ BIẾN THƯỜNG GẶP:

❑ TH1: Nhiều nhóm (-OH) gắn trên 1 C no

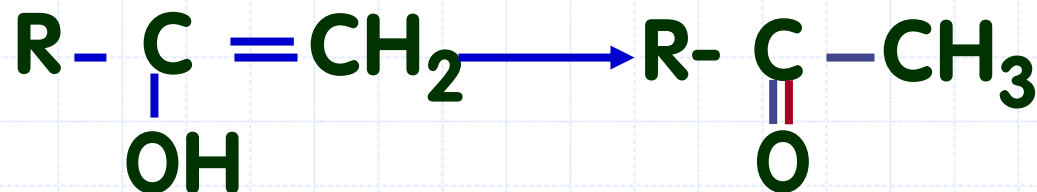
❑ TH2: Nhóm (-OH) gắn trên 1 C không no

Nguyên tắc: Có sự chuyển vị H linh động và liên kết π biến thành sản phẩm mới

❖ Nhóm (-OH) gắn trên C không no bậc 1:

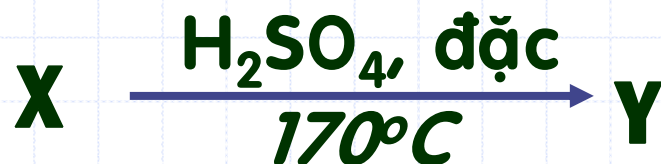
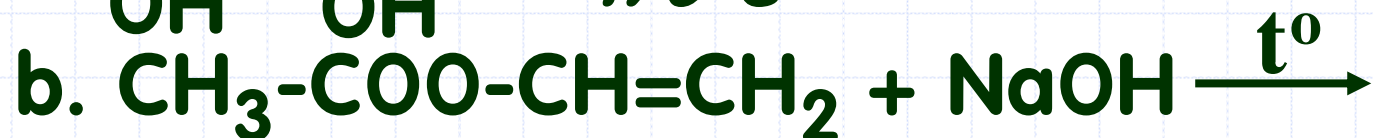
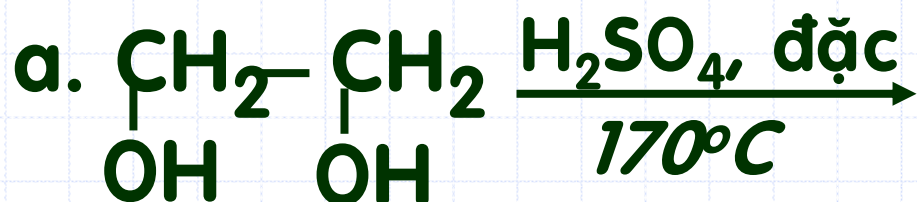

❖ Nhóm (-OH) gắn trên C không no bậc 2:

❖ Ví dụ 10:

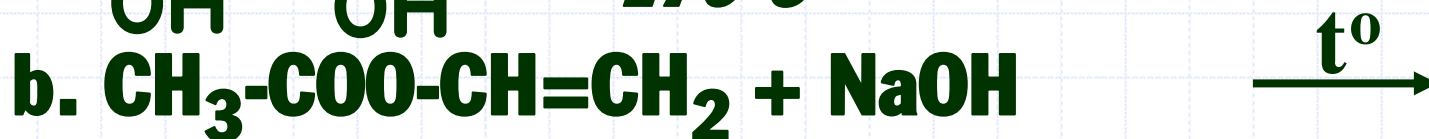
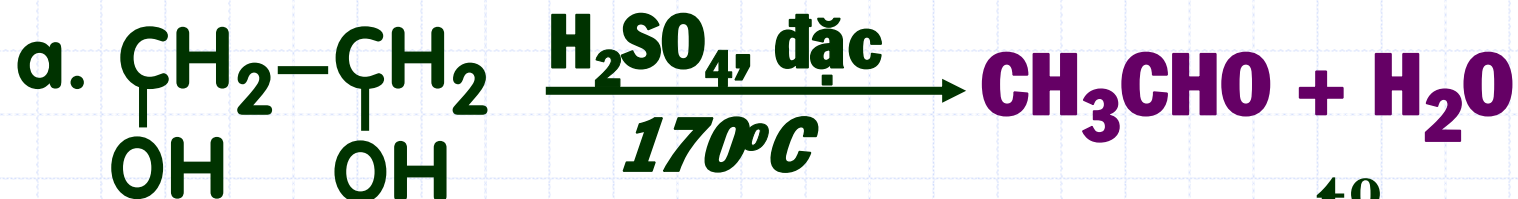
Viết các phản ứng sau :

- Là pứ tách nước tạo lk C=C
- X : Có nhóm OH và Số C ≥ 2

❖ VÍ DỤ 10:

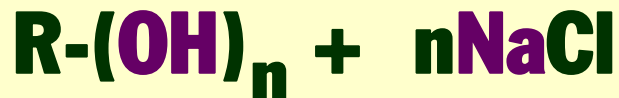
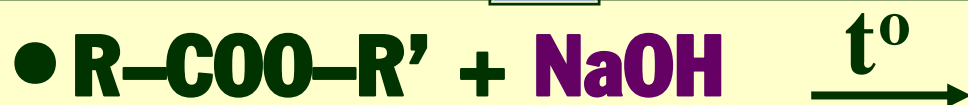
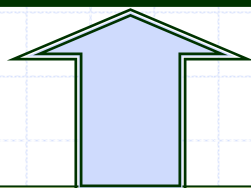
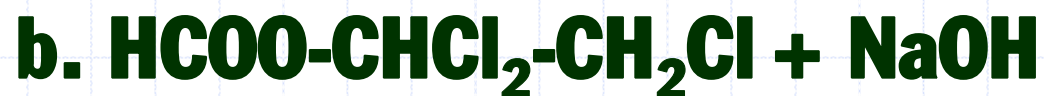
Viết các phản ứng sau :

❖ Ví dụ 11:

Viết các phản ứng sau:

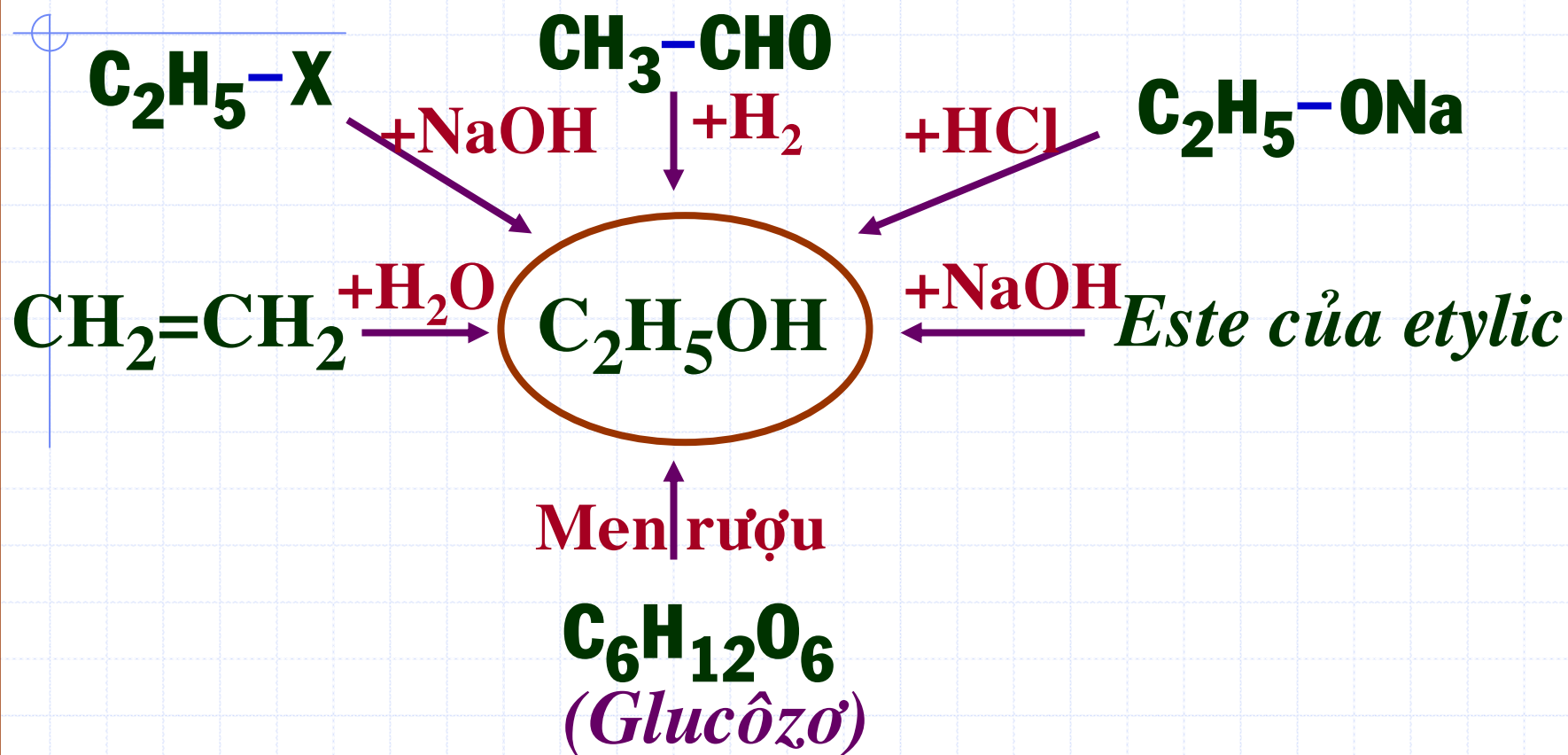
PHẦN 3:

RƯỢU

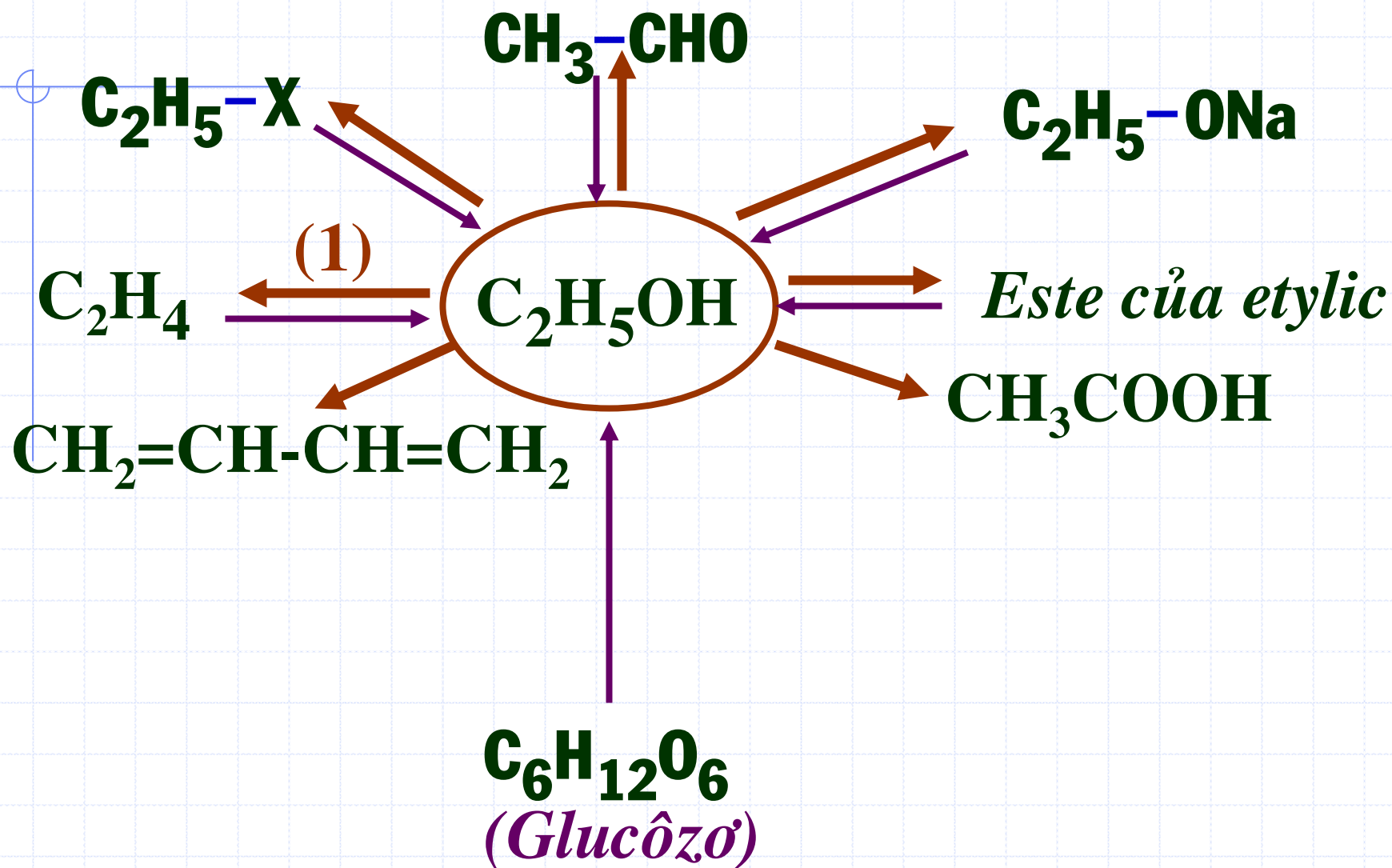
(Alcohol)

- **CÁC PHẢN ỨNG CỦA RƯỢU ETYLIC**
- **CÁC SƠ ĐỒ PHẢN ỨNG CỦA RƯỢU ETYLIC**

PHẢN ỨNG ĐIỀU CHẾ RƯỢU ETYLIC

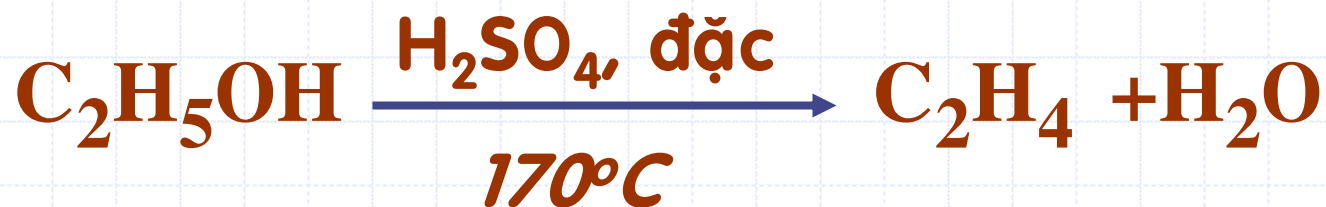
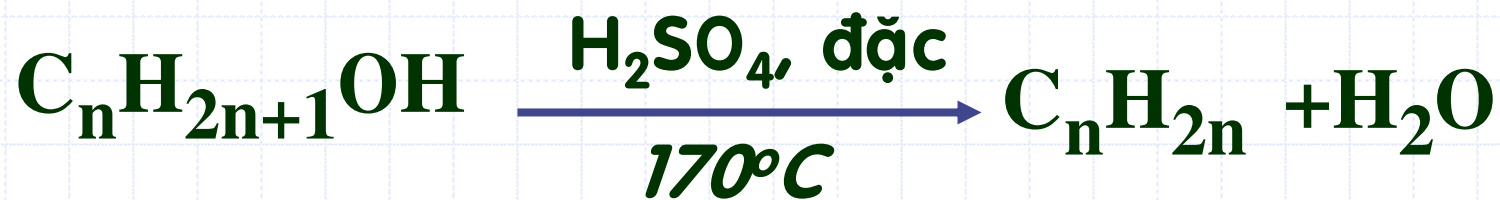

Pứ điều chế và tính chất hoá học rượu etylic

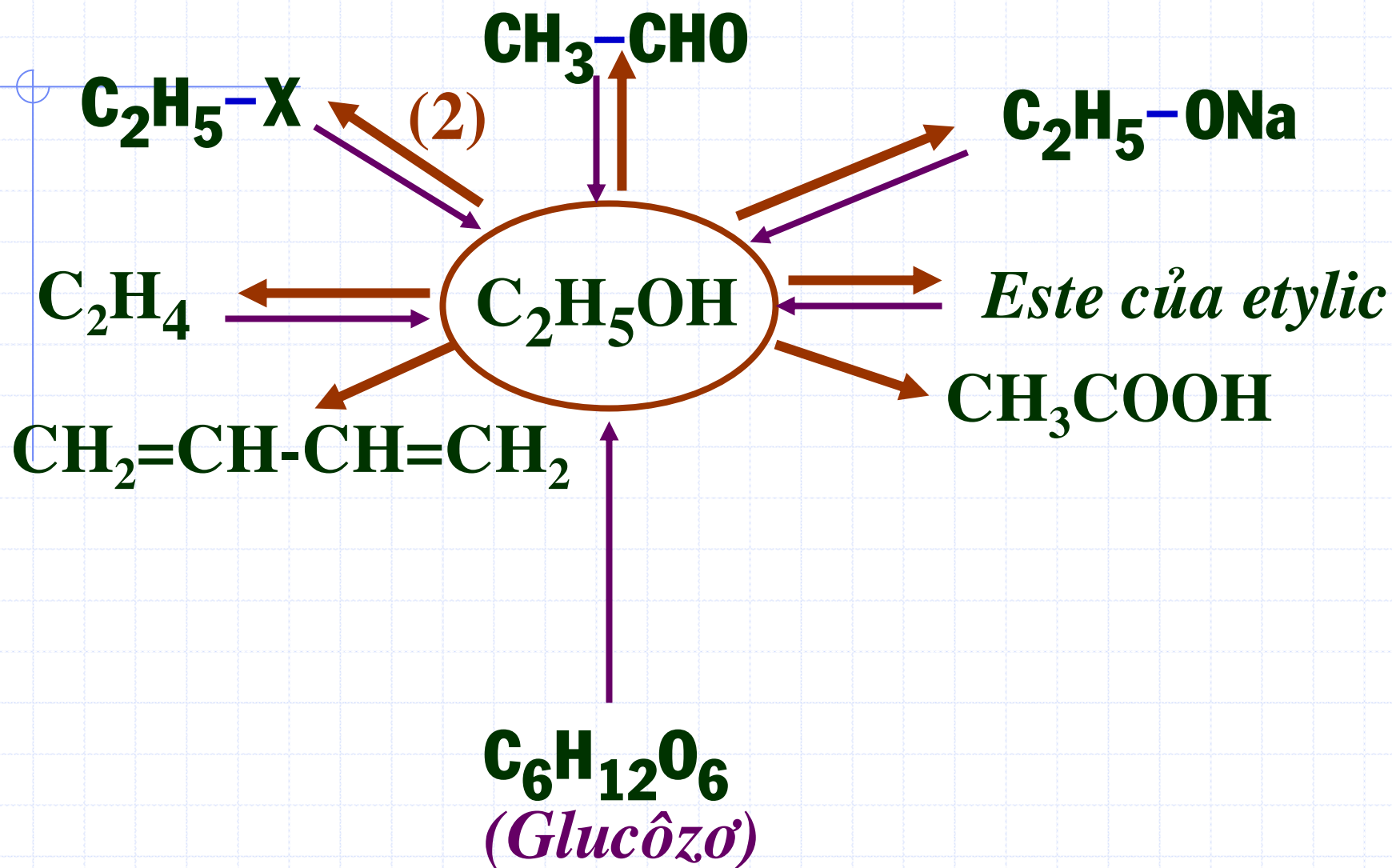

□ CÁC PHẢN ỨNG CƠ BẢN CỦA RƯỢU ETYLIC

(1): Phản ứng tách nước tạo olefin

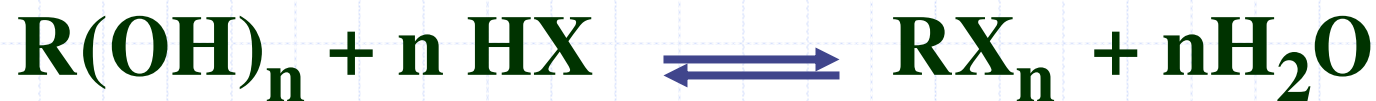

Pứ điều chế và tính chất hoá học rượu etylic

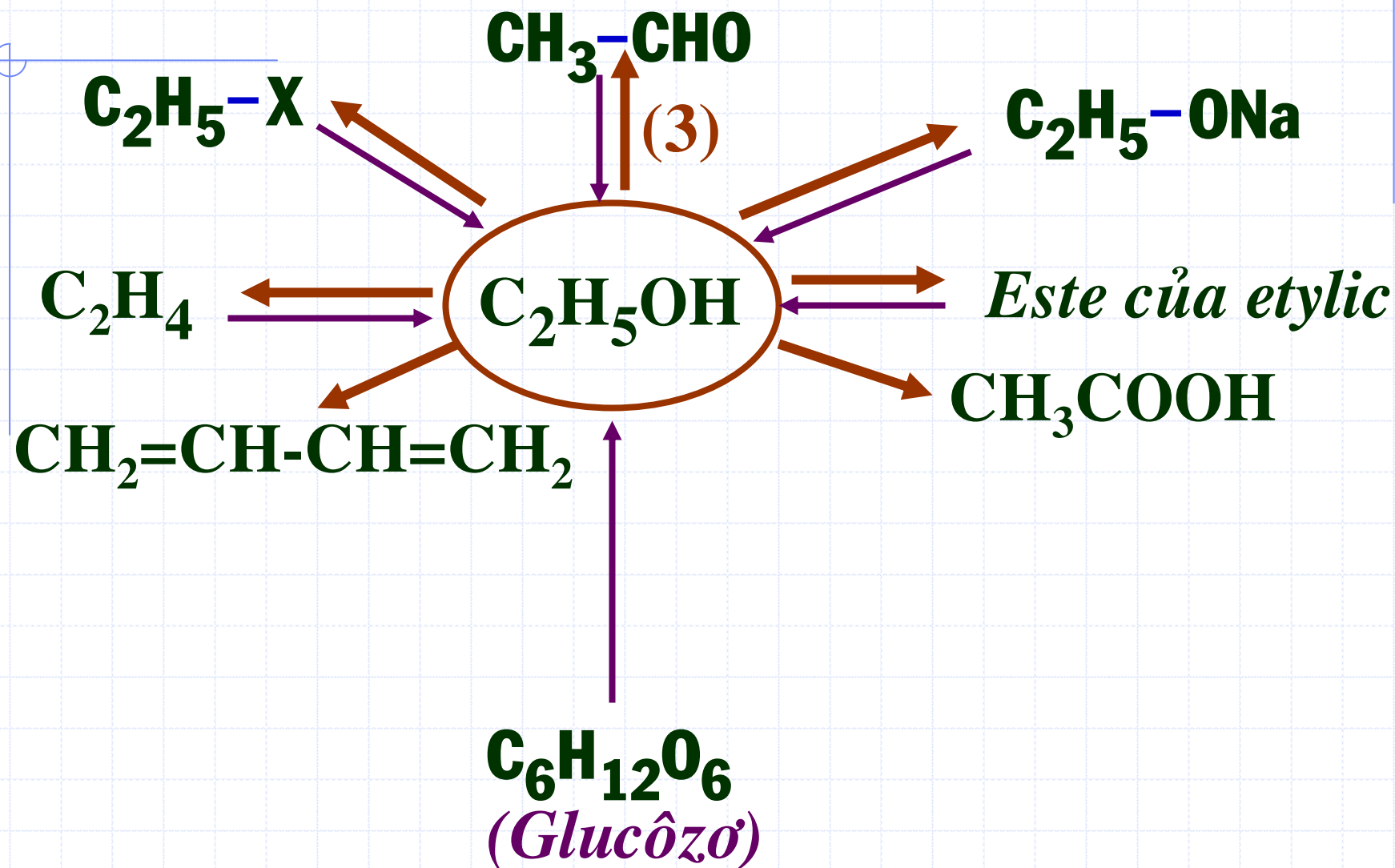

❑ CÁC PHẢN ỨNG CƠ BẢN CỦA RƯỢU ETYLIC

(2): Phản ứng tạo este vô cơ

Pứ điều chế và tính chất hoá học rượu etylic

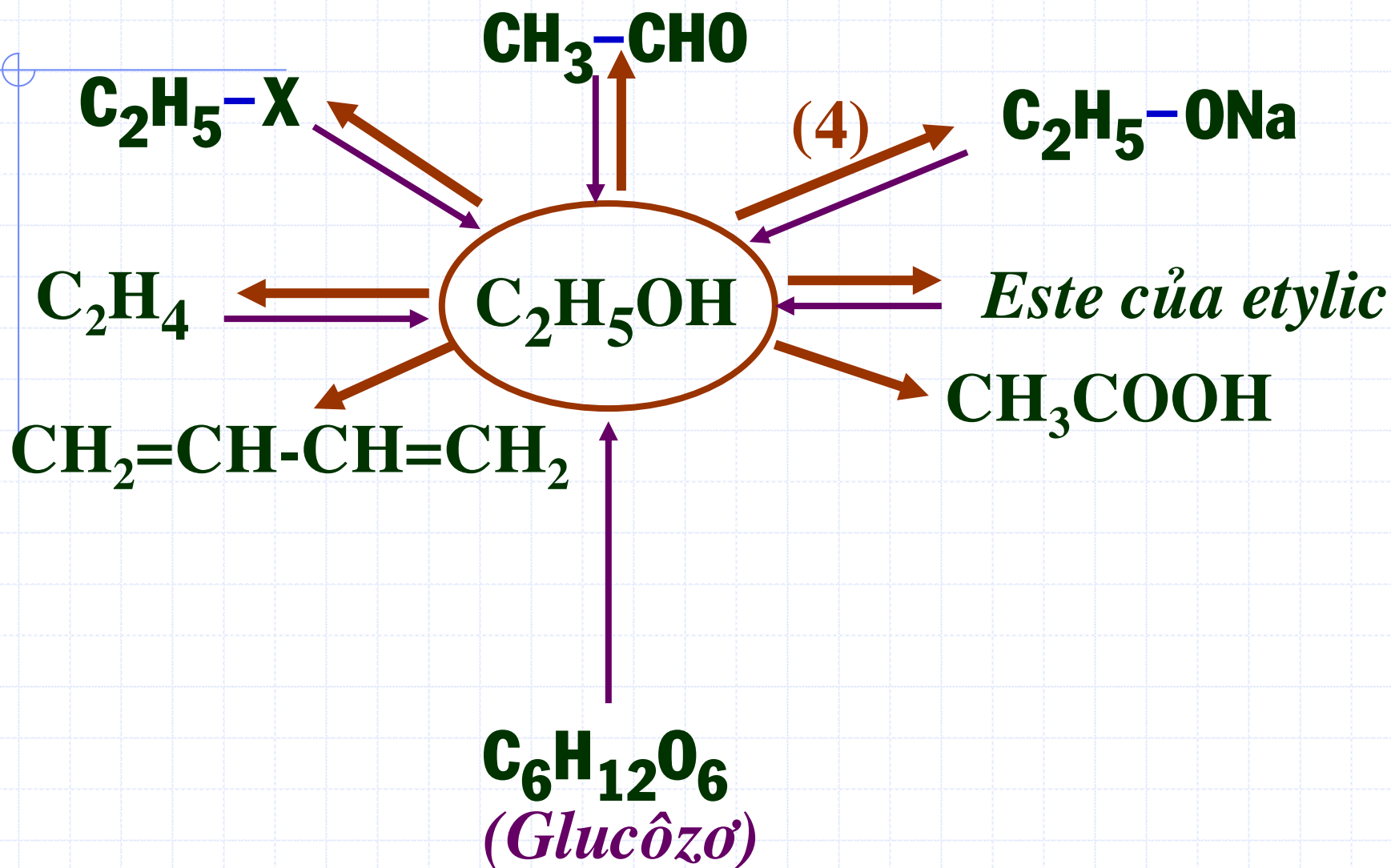

❑ CÁC PHẢN ỨNG CƠ BẢN CỦA RƯỢU ETYLIC

(3): Phản ứng tạo Andehit

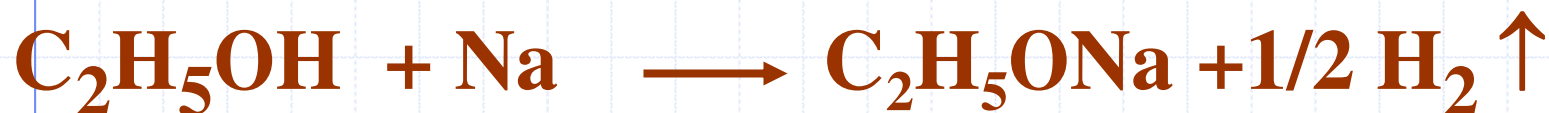
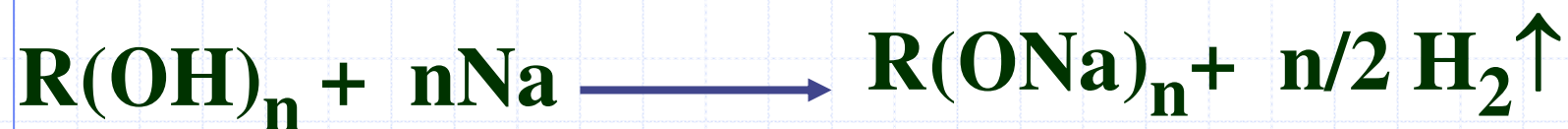

Pứ điều chế và tính chất hoá học rượu etylic

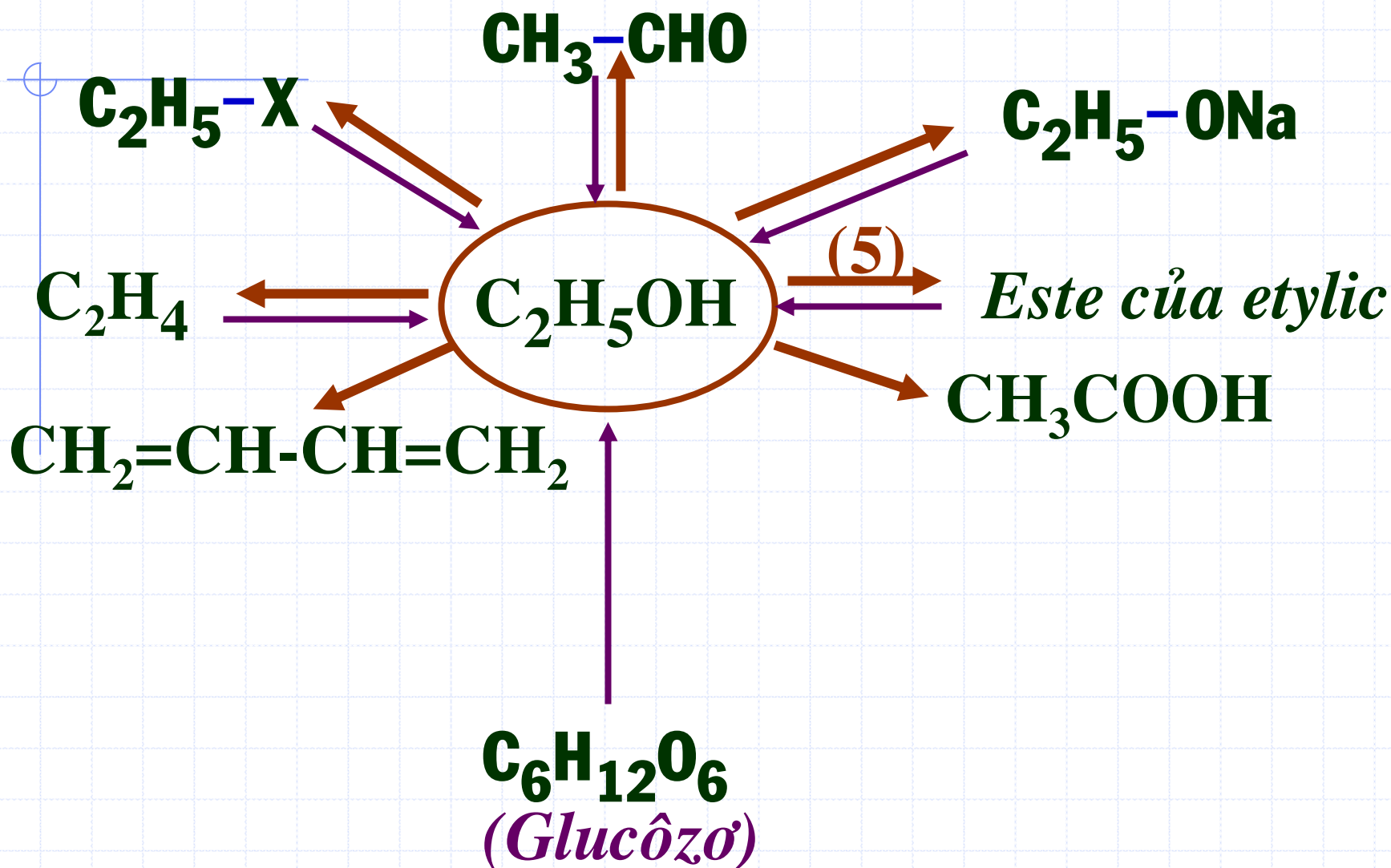

❑ CÁC PHẢN ỨNG CƠ BẢN CỦA RƯỢU ETYLIC

(4): Phản ứng của rượu với Na, K.

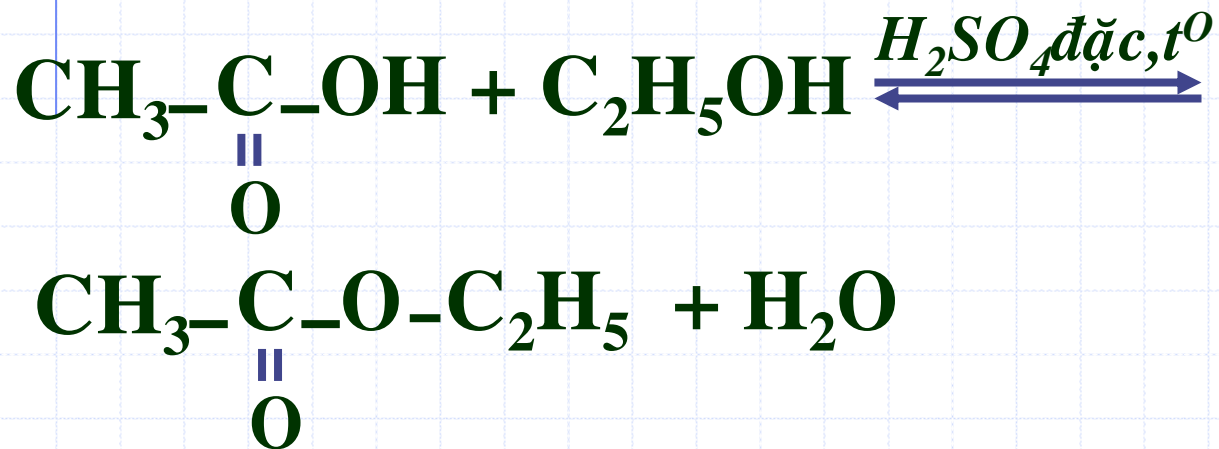
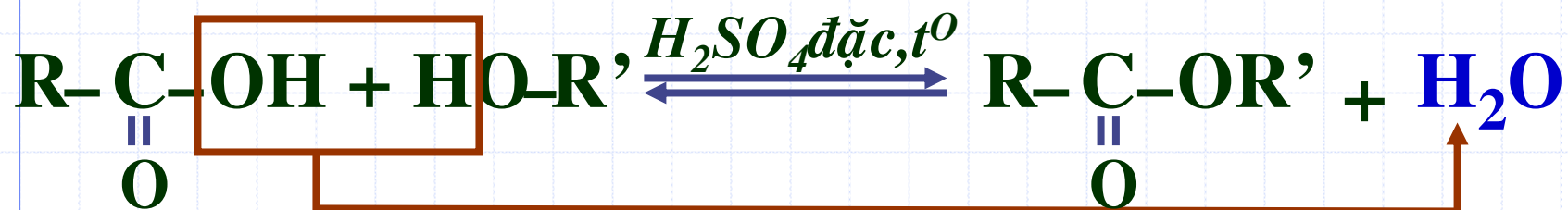

Pứ điều chế và tính chất hoá học rượu etylic

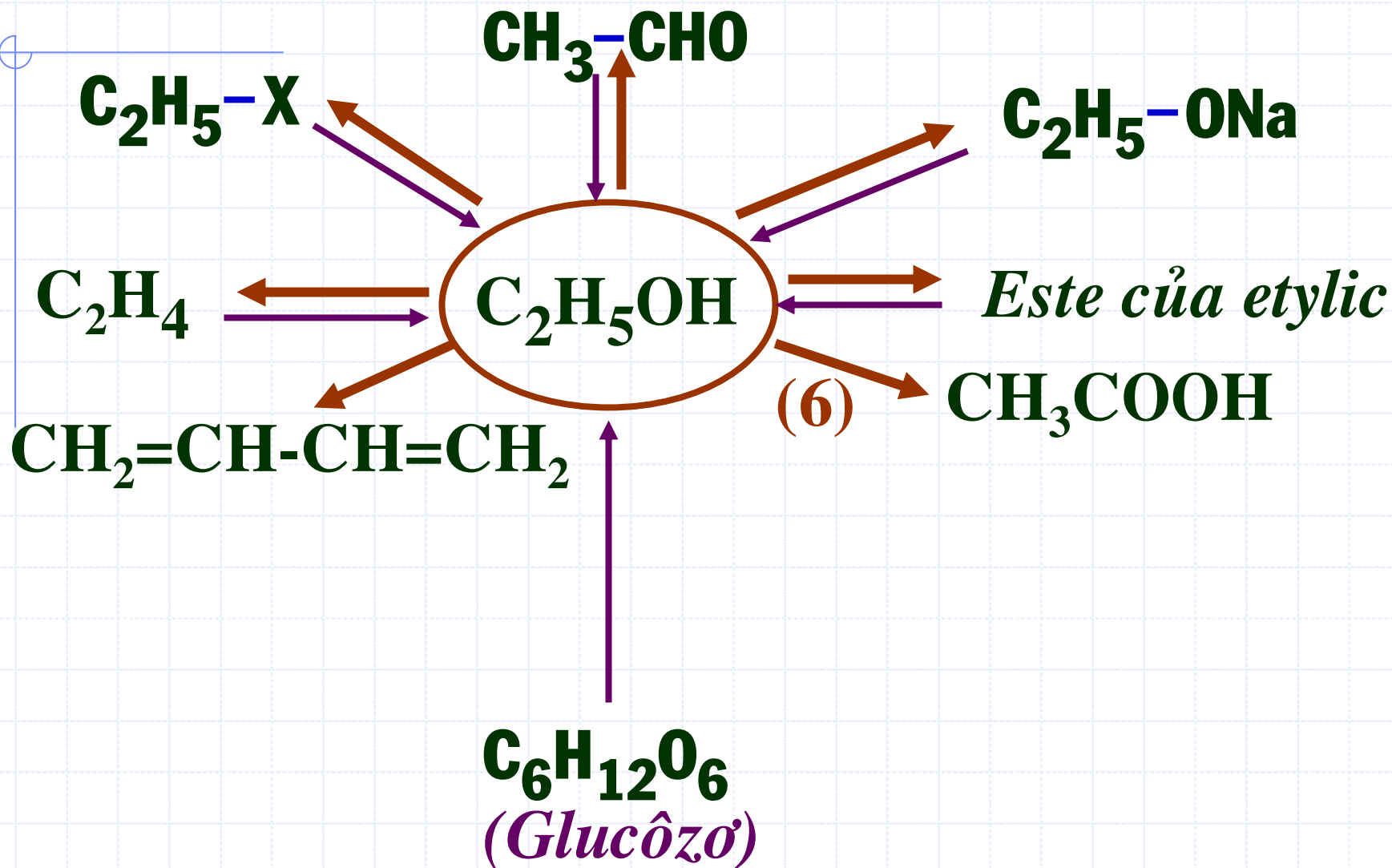

❑ CÁC PHẢN ỨNG CƠ BẢN CỦA RƯỢU ETYLIC

(5): Phản ứng tạo este hữu cơ (đơn chức)

Pứ điều chế và tính chất hoá học rượu etylic

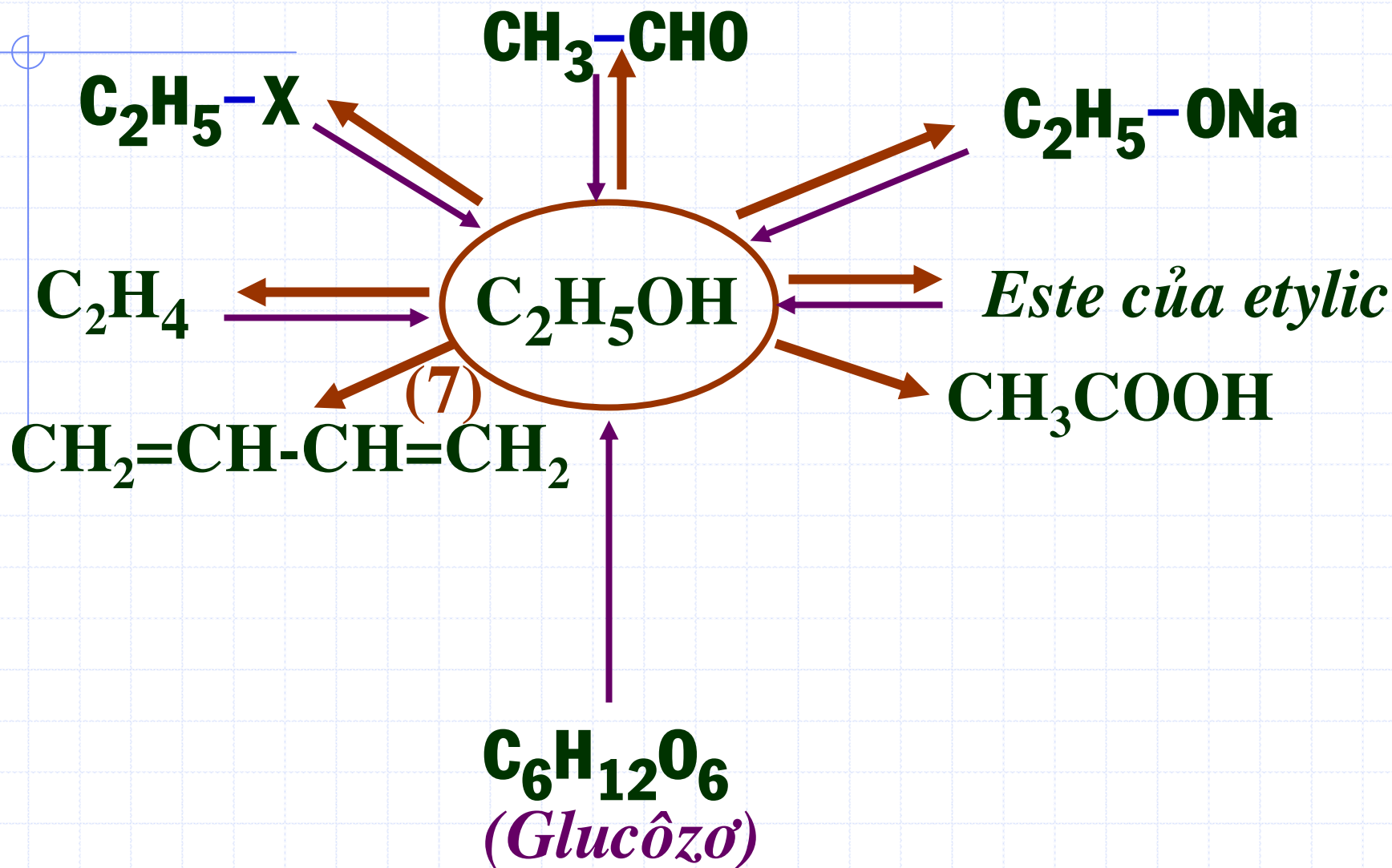

❑ CÁC PHẢN ỨNG CƠ BẢN CỦA RƯỢU ETYLIC

(6): Phản ứng lên men giấm.

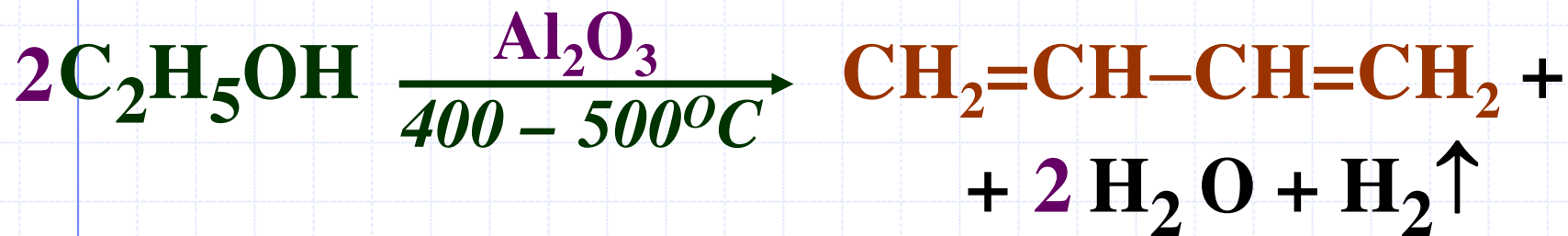
Pứ điều chế và tính chất hoá học rượu etylic

❑ CÁC PHẢN ỨNG CƠ BẢN CỦA RƯỢU ETYLIC

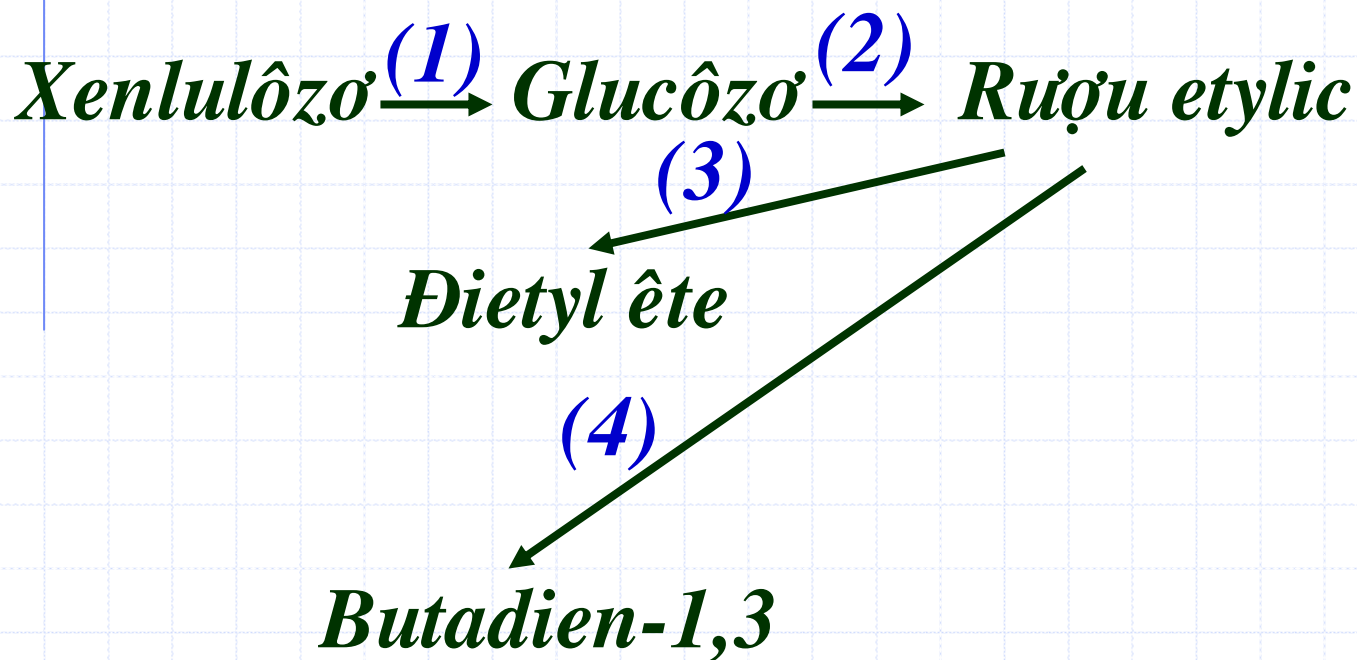
(7): Phản ứng tách nước và tách H_2 .

❖ **ÁP DỤNG 1:**

(CĐ KT- TÀI CHÍNH THÁI NGUYÊN - 2004)

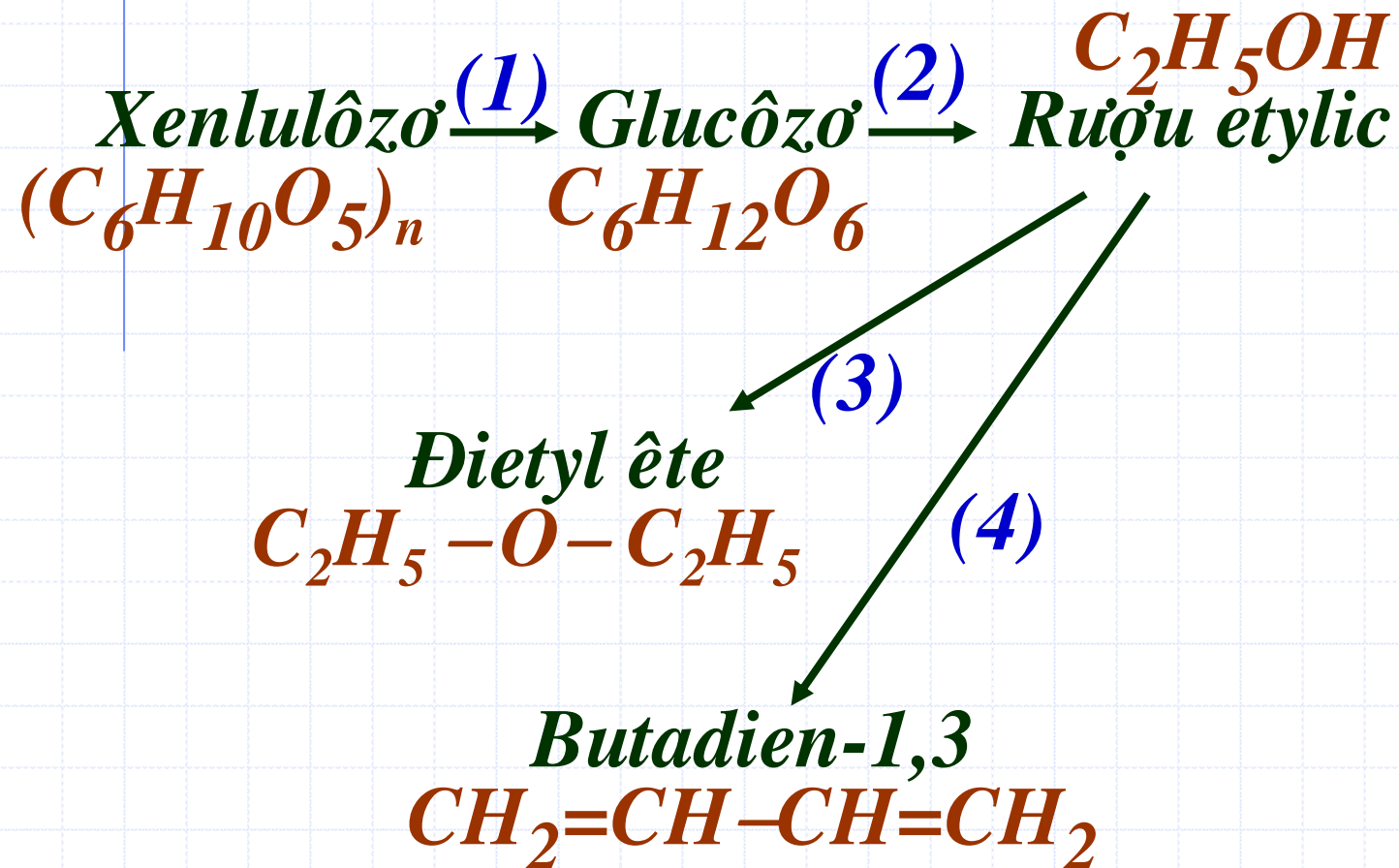
Viết các phản ứng theo sơ đồ:

❖ VÍ DỤ II:

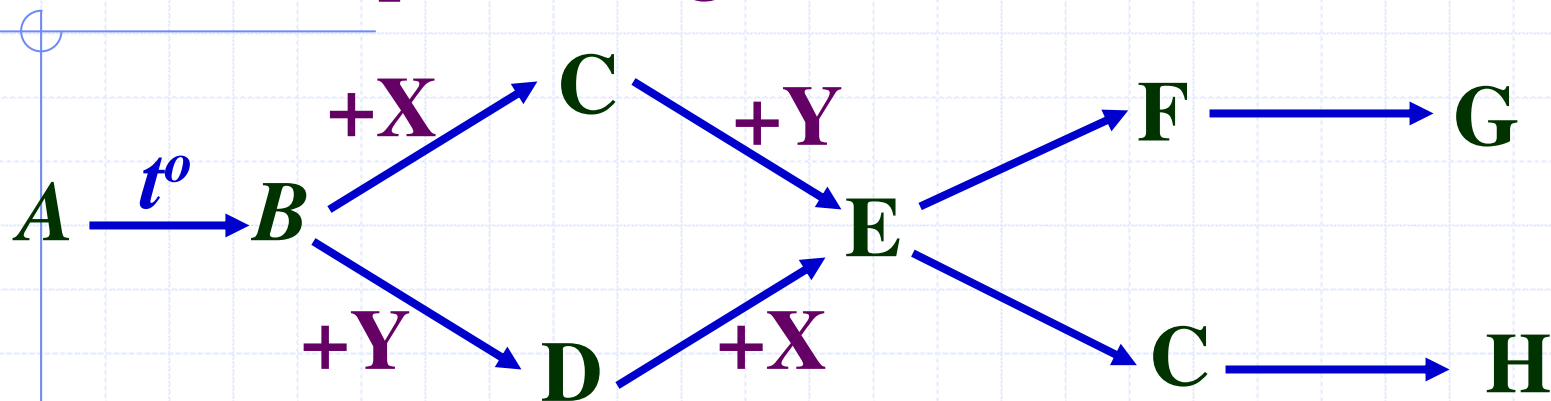
(CĐ KT- TÀI CHÍNH THÁI NGUYÊN - 2004)

Sơ đồ được viết lại:

❖ **VÍ DỤ 12:** (ĐH, CĐ – khối B- 2003)

Viết các phản ứng theo sơ đồ:

Biết:

-E là rượu etylic.

-G, H là polime